

Quản lý thuế theo dòng tiền: Xu hướng tất yếu trong chuyển đổi số ngành Thuế

13:09 30/05/2026

Sự phát triển mạnh mẽ của kinh tế số, thương mại điện tử và thanh toán không dùng tiền mặt đang đặt ra yêu cầu đổi mới phương thức quản lý thuế. Trong bối cảnh đó, quản lý thuế theo dòng tiền được xem là xu hướng tất yếu nhằm chống thất thu ngân sách, nâng cao tính minh bạch và tạo môi trường kinh doanh công bằng.

Ảnh minh họa.

Che giấu doanh thu vẫn là thách thức đối với công tác quản lý thuế

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng, nền kinh tế Việt Nam đang có những bước phát triển mạnh mẽ. Sự bùng nổ của công nghệ số, thương mại điện tử, kinh tế nền tảng và các mô hình kinh doanh mới đã làm thay đổi sâu sắc phương thức sản xuất, kinh doanh và tiêu dùng của xã hội. Cùng với đó, hệ thống thanh toán cũng đang chuyển dịch mạnh sang

các hình thức không dùng tiền mặt, với dòng tiền được luân chuyển thông qua ngân hàng, trung gian thanh toán, ví điện tử, cổng thanh toán trực tuyến và nhiều nền tảng công nghệ khác.

Những thay đổi này tạo động lực cho tăng trưởng kinh tế, đồng thời đặt ra nhiều yêu cầu mới đối với công tác quản lý nhà nước, đặc biệt là quản lý thuế.

Thực tiễn cho thấy, nhiều hoạt động kinh doanh hiện nay được thực hiện hoàn toàn trên môi trường số, với số lượng giao dịch lớn, tốc độ phát sinh nhanh và có tính xuyên biên giới. Trong khi đó, phương thức quản lý truyền thống chủ yếu dựa vào kê khai thuế, hồ sơ kế toán và công tác hậu kiểm đôi khi chưa phản ánh đầy đủ bản chất của các giao dịch kinh tế.

Từ ngày 1/1/2026, hộ kinh doanh, cá nhân kinh doanh có doanh thu trên 1 tỷ đồng/năm đã chính thức chuyển sang phương pháp kê khai, nộp thuế. Tuy nhiên, trên thực tế vẫn còn tình trạng một số doanh nghiệp, hộ kinh doanh bán hàng hóa, cung cấp dịch vụ cố tình yêu cầu khách hàng thanh toán bằng tiền mặt, không chấp nhận chuyển khoản hoặc phân tán doanh thu qua nhiều tài khoản ngân hàng khác nhau nhằm che giấu doanh thu, làm giảm nghĩa vụ thuế phải nộp.

Là chủ hộ kinh doanh vải và quần áo tại chợ Hôm - Đức Viên (Hà Nội), chị Đỗ Lan cho rằng đây là hành vi gây mất công bằng trong hoạt động kinh doanh.

Theo chị Lan, trong khi nhiều hộ kinh doanh chấp hành đầy đủ các quy định của pháp luật, thực hiện kê khai và nộp thuế nghiêm túc thì việc cố tình che giấu doanh thu, nếu không được xử lý kịp thời, sẽ tạo ra môi trường cạnh tranh không lành mạnh giữa các chủ thể kinh doanh. Chị cũng đề xuất cơ quan chức năng cần có chế tài mạnh hơn đối với những hành vi vi phạm.

Cùng quan điểm, ông Đặng Văn Huấn, Giám đốc Công ty TNHH Vận tải và Thương mại Trung Quân (Phú Thọ), cho rằng các hành vi như từ chối thanh toán chuyển khoản, sử dụng tài khoản người thân hoặc chia nhỏ đơn hàng để che giấu doanh thu đều tiềm ẩn nguy cơ dẫn đến hành vi trốn thuế.

Theo ông Huấn, các trường hợp cố tình che giấu doanh thu, kê khai không trung thực hoặc không đầy đủ sẽ bị cơ quan thuế truy thu, ấn định thuế, xử phạt hành chính về hành vi khai sai, trốn thuế và có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự theo quy định của pháp luật.

“Mong rằng mọi doanh nghiệp cũng như hộ kinh doanh trong quá trình hoạt động sẽ chấp hành đầy đủ quy định về kê khai, nộp thuế, góp phần xây dựng môi trường kinh doanh công bằng, minh bạch, đồng thời không làm ảnh hưởng

đến những doanh nghiệp, hộ kinh doanh làm ăn chân chính”, ông Huấn chia sẻ.

Minh bạch dòng tiền là nền tảng cho phát triển bền vững

Theo ông Đặng Ngọc Minh, Phó Cục trưởng Cục Thuế, trong Chiến lược cải cách hệ thống thuế đến năm 2030, ngành Thuế đặt mục tiêu xây dựng hệ thống quản lý thuế hiện đại, minh bạch, hiệu quả, lấy dữ liệu làm nền tảng và người nộp thuế làm trung tâm phục vụ.

Để thực hiện hiệu quả công tác quản lý thuế theo dòng tiền, cần có sự phối hợp và chia sẻ thông tin giữa cơ quan thuế với Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, các ngân hàng thương mại, trung gian thanh toán, đơn vị vận chuyển và các cơ quan, tổ chức liên quan.

Theo ông Đặng Ngọc Minh, việc nghiên cứu và từng bước triển khai phương thức quản lý thuế dựa trên phân tích dòng tiền đang trở thành xu hướng phổ biến tại nhiều cơ quan thuế hiện đại trên thế giới. Trong thời gian tới, cơ quan thuế sẽ lấy dữ liệu hóa đơn điện tử làm trung tâm, làm căn cứ để đối chiếu với các dòng tiền khác của người nộp thuế. Qua đó, cơ quan quản lý có thể xác định nghĩa vụ thuế thực tế phát sinh, phân tích rủi ro và thực hiện kiểm tra khi cần thiết.

Đồng thời, cơ chế phối hợp và chia sẻ dữ liệu cần được xây dựng theo hướng thường xuyên, tự động và theo thời gian thực. Khi đó, dữ liệu hóa đơn điện tử kết hợp với thông tin dòng tiền từ nhiều nguồn sẽ hình thành bức tranh toàn diện về hoạt động của người nộp thuế, giúp phát hiện sớm các dấu hiệu rủi ro và xác định chính xác nghĩa vụ thuế phát sinh.

Theo lãnh đạo Cục Thuế, điều này không chỉ góp phần chống thất thu ngân sách nhà nước mà còn nâng cao tính minh bạch của nền kinh tế, tạo môi trường kinh doanh công bằng, lành mạnh cho cộng đồng doanh nghiệp.

Bà Phan Mỹ Hạnh, Phó Giám đốc Khối khách hàng cá nhân, Ngân hàng TMCP Việt Nam Thịnh Vượng (VPBank), cho rằng quản lý thuế theo dòng tiền không đơn thuần là câu chuyện tuân thủ quy định mà còn phản ánh xu hướng phát triển tất yếu của thị trường, khi hoạt động kinh doanh ngày càng minh bạch, số hóa và chuyên nghiệp hơn.

Theo bà Hạnh, minh bạch dòng tiền không phải là áp lực quản lý mà là nền tảng giúp hộ kinh doanh quản lý doanh thu, chi phí hiệu quả hơn, vận hành bài bản hơn, giảm thiểu rủi ro trong hoạt động kinh doanh, đồng thời tạo điều kiện thuận lợi trong việc tiếp cận các giải pháp tài chính và nguồn vốn trong tương lai.

Tuy nhiên, bà Hạnh cũng cho rằng trong giai đoạn hiện nay cần tăng cường các giải pháp hỗ trợ hộ kinh doanh thích ứng với yêu cầu mới. Khi được hỗ trợ đúng cách, quá trình chuyển đổi sẽ không còn là áp lực mà trở thành cơ hội để phát triển bền vững, chuyên nghiệp hơn và mở rộng hoạt động kinh doanh trong tương lai.

Đưa ra khuyến nghị đối với các hộ kinh doanh, ông Nguyễn Thanh Phúc, Giám đốc điều hành Công ty TNHH Luật và Kế toán Việt Mỹ, cho rằng các hộ kinh doanh không nên tìm cách che giấu doanh thu mà cần lựa chọn “tuân thủ” thay vì “tranh thủ”. Theo ông, khi hoạt động tài chính và nghĩa vụ thuế được thực hiện minh bạch, việc quản lý kinh doanh sẽ khoa học hơn, tạo nền tảng cho sự phát triển lâu dài.

Khẳng định về định hướng lâu dài, Phó Cục trưởng Cục Thuế Đặng Ngọc Minh nhấn mạnh, quản lý thuế theo dòng tiền là xu hướng tất yếu trong tiến trình hiện đại hóa ngành Thuế và xây dựng nền tài chính công minh bạch, hiệu quả. Đây không chỉ là giải pháp chống thất thu ngân sách mà còn là bước chuyển quan trọng trong tư duy quản trị thuế dựa trên dữ liệu số.

Nếu được triển khai đồng bộ về thể chế, công nghệ, dữ liệu và tổ chức thực hiện, quản lý thuế theo dòng tiền sẽ góp phần nâng cao tính minh bạch, công bằng của hệ thống thuế, tăng cường kỷ luật tài chính, thúc đẩy chuyển đổi số quốc gia, đồng thời tạo lập môi trường kinh doanh lành mạnh và bền vững trong nền kinh tế số.

Phương Di